

نقد و بررسی قانون ممنوعیت استفاده از ماهواره از منظر حقوقی فقهی و جرم‌شناختی

شهرروز شهرویی^{۱*}، محمدعلی حاجی ده‌آبادی^۲

۱- دانشجوی دکتری حقوق جزا، دانشگاه آزاد اسلامی یزد، ایران

۲- دکترای حقوق جزا و جرم‌شناسی استادیار دانشگاه قم

ssdd2167@gmail.com

چکیده

دستگاه ماهواره تقریباً از سال ۱۳۷۲ وارد ایران شد و در سال ۱۳۷۳ بر اثر حاکم بر کشور و مباحث تهاجم فرهنگی و حاکمیت فرهنگ جهاد و شهادت به جا مانده از دوران دفاع مقدس، قانون مبارزه و جمع‌آوری و ممنوعیت آن در مجلس شورای اسلامی تصویب و چندی بعد آیین‌نامه مربوطه نیز تصویب و لازم‌الاجرا گردید که تا کنون یعنی دقیقاً با گذشت ۲۰ سال هنوز این قانون علی‌رغم برخی تعارضاتی که با فقه امامیه دارد و برخلاف مباحث دهکده جهانی و آزادی اطلاعات و آزادی بیان، حاکم می‌باشد. همه حقوقدانان خبره و کارشناس به این حقیقت اذعان دارند که مقنن در تصویب و تدوین قانون می‌باید به افکار عمومی توجه کامل نماید مخصوصاً در جرم‌انگاری از عملی علاوه بر در نظر گرفتن اصول حقوقی و مذهبی و دینی و سیاسی به نظر و گرایش مردم جامعه نیز بذل توجه داشته باشد در حالی که امروزه طبق آمار اکثریت مردم ایران در منازل خود ماهواره دارند و بسیاری دیگر نیز به طریقی از این دستگاه استفاده می‌کنند جرم‌انگاری داشتن و خرید و فروش این وسیله اولاً برخلاف مباحث حقوقی و سیاسی است و ثانیاً مبنای فقهی دقیقی نیز ندارد.

واژگان کلیدی: ماهواره، قانون فقه امامیه، حقوق، آزادی، جرم‌انگاری

۱- مقدمه

در ایران از سال ۱۳۷۳ تا کنون ماهواره ممنوع و استفاده از آن جرم و قابل مجازات می‌باشد در حالی که جرم‌انگاری این وسیله که از اقتضائات پیشرفت و تمدن و ارتباطات جمعی می‌باشد نه با اصول مسلم حقوقی تناسبی دارد و نه مبنای فقهی و شرعی دقیقی دارد. در این مقاله درصدد بررسی این قانون و ممنوعیت آن با استفاده از فقه و مباحث حقوقی هستیم.

تا کنون بیشتر تحقیقات در این رابطه با عناوینی همچون تاثیر ماهواره در تزلزل خانواده، تاثیر ماهواره در گسترش فساد، تاثیر ماهواره در تنبلی و کم‌سوادی نوجوانان، تاثیر ماهواره در افزایش طلاق درصدد تایید قانون یادشده بوده است و تا جایی که نگارنده بررسی نموده یک تحقیق علمی بدور از جوّ زدگی و بر اساس مبانی حقوقی و فقهی ممنوعیت و جرم بودن این دستگاه بررسی نشده است. در حالی که قرن بیست و یکم هزاره سوم را طی می‌نماییم و با توجه به انفجار اطلاعات و گستردگی رسانه‌های جمعی که روز به روز جدیدتر می‌شوند نمی‌توان با قوانینی دگم‌منشانه و متحجرانه جلوی سیل اطلاعات را گرفت. ماهواره، اینترنت، موبایل، ایمیل و ده‌ها وسیله ارتباطی دیگر تنها، وسیله‌هایی برای انتقال اطاعات می‌باشند و بدیهی است هر وسیله هم استفاده مثبت دارد هم منفی و به بیان دیگر به نحوه استفاده مصرف‌کننده بستگی دارد نه اینکه در ماهیت وسیله مزبور که از پلاستیک و آهن و آلومینیم و سیم و لامپ و دیگر قطعات تشکیل شده است مطلب خاصی باشد. این تحقیق درصدد است تا از منظر حقوقی فقهی و جرم‌شناختی قانون ممنوعیت ماهواره را مورد نقد و بررسی قرار دهد.